

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Derved bliver det!

Citation: Kierkegaard, Søren: "Derved bliver det!", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 14*, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2010 , s. 1217. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-dbd-txt-root.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 14

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

* Derved bliver det!

Den 28de Decbr. ¹

S. Kierkegaard.

Fra Prædikestolen at fremstille Biskop *Mynster* som Sandhedsvidne, et af de rette Sandhedsvidner, at anvise ham Plads i den hellige Kjæde osv.: derimod maa der gøres Indsigelse; derved bliver det.

I Grunden er at fremstille ham saaledes at gøre ham latterlig – thi jeg kan gjerne sige det Samme paa en anden Maade, indtrængende fra en anden Side. At fremstille en Mand, der, endog ved at forkynde Christendom, har naaet og nydt, efter største Maalestok, alle mulige Goder og Fordele, at fremstille ham som Sandhedsvidne, en af den hellige Kjæde, er ligesaa latterligt, som at tale om en Jomfru med en talrig Børneflokk. Men Sagen er, saaledes vilde Luther sige: »Alt hvad der forholder sig til Liderlighed, det veed man Besked om i denne syndige Verden, vil Du tale derom, er Du strax forstaaet af Alle; men de christelige Begreber veed man ingen Besked om.« Og deraf kommer det, at man ikke forstaaer, opholder sig over, at der gøres Indsigelse mod et Sandhedsvidne, der, christeligt, er ligesaa latterligt, som slig Jomfru.

Der er Meget, man kan være »tillige«; og just i Forhold til alt det Ubetydelige gjælder det, at det egner sig for, at En er det »tillige«. Man kan være baade Det og Det og tillige Dilettant paa Violin, Medlem af Venskabelige, Fuglekonge osv. Men det Betydelige har just den Egenskab, at i samme Grad, som det er det Betydelige, i samme Grad egner det sig mindre til, at man er det – og tillige Andet. Og Bestemmelsen »Sandhedsvidne« er en meget herskesyg, en høist uselskabelig Bestemmelse, nøagtigt lader den sig vel kun forene med det: at være forresten Ingenting. »Sandhedsvidne« forholder sig til, at Christendom er Uensartethed med denne Verden, deraf kommer det, at »Vidnet« altid maa være kjendeligt paa Uensartetheden med denne Verden, paa Forsagelse, paa Lidelse; og deraf kommer det, at denne Væren saa lidet egner sig for: tillige at være Andet. Men at ville, efter største Maalestok, tage alle Goder og Fordele (Sandhedsvidnet er just hvad han er ved Forsagelse og Lidelse) og saa tillige være Sandhedsvidne, derom maatte man christelig nøagtigt sige: det var Satan til Sandhedsvidne; et saadant Sandhedsvidne er ikke blot et Monstrum, men en Umulighed, som en Fugl, der tillige er Fisk, eller et Redskab af Jern, der tillige har den Mærkelighed at være af Træ.

Saaledes forholder det sig; blot erindre man, at det ikke er mig, der har gjort Begyndelsen med paa Biskop Mynsters Liv at anlægge den Maalestok: Sandhedsvidne. Nei, det er en Ven, Prof. Martensen, der har viist den Afdøde denne klodderagtige Tjeneste, og bevirket, at jeg har sagt, hvad Sandhed er, at seet under denne af Prof. Martensen anbragte Belysning var Biskop Mynster: »en i høi Grad verdslig klog Mand, men svag, nydelsessyg og kun stor som Declamator« – denne klodderagtige Tjeneste, som dog maaskee ikke engang kan kaldes ganske uegennyttig; thi den mulige Efterfølger paa Sjællands Bispestol, for Øieblikket Efterfølgeren, var jo ganske godt tjent med, paa en saadan nem Maade saa ogsaa selv at avancere op til Sandhedsvidne.

Dersom der derfor virkelig her i Landet er saa liden Sands for Christendom, at man ikke skulde kunne forstaae, med hvilken Føie jeg maatte og i de allerstærkeste Udtryk, ved den mest skærende Modsætning gjøre Indsigelse mod denne Falsknen, saa kan jeg gjerne give Indsigelsen en anden Skikkelse. Jeg paastaaer, at ved fra Prædikestolen at fremstille Biskop Mynster som Sandhedsvidne, en af den hellige Kjæde, skeer der i høieste Grad Uret mod enhver anden udmærket og fortjent Mand i Landet. En Jurist som Geheimeraad Ørsted, en Digter som Heiberg, en Lærd som Madvig, en Læge som Bang, sceniske Kunstnere som Nielsen, Rosenkilde, Phister og saaledes i saa mange Forhold, alle disse Mænd, der dog, medens de leve, ingenlunde kunne siges at have et taknemligere Vilkaar, faae mere af Jordens Goder og Nydelser end Biskop Mynster fik, tvertimod maae siges at have et langt utaknemligere Vilkaar, alle saadanne Mænd have aldeles samme Adkomst som Biskop Mynster, til at begraves som Sandhedsvidner.

Men den protestantiske Geistlighed har endnu bestandigt Nykker i Hovedet; skjønt den er bleven aldeles ligesom enhver anden Existeren, der, indenfor Bestemmelsen af at iagttage den borgerlige Retfærdighed, udfolder hvad mulig Begavelse man har, og derved søger jordisk Løn og Nydelse som alle Andre, vil den *tillige* være noget mere, være Sandhedsvidne.

Og dette kom ret tydeligt for Dagen i hin Erindringstale af Prof. Martensen. Derfor skulde der gøres Indsigelse, og saa eftertrykkeligt som muligt, Blodet røres, Lidenskab sættes i Bevægelse, hvad naturligvis kun lader sig gjøre, naar man selv ikke frygter den øieblikkelige Følge, at Mange blive som rasende paa En, hvad man ikke bør frygte men forstaae, som Operateuren forstaaer det, at Patienten skriger og sparker. Der skulde gøres Indsigelse, og Slaget skulde paa den givne Foranledning ramme Hovedet, – og inden Artiklen udkom, var jo Prof. Martensen længst Hovedet.

Saaledes skulde det være; saaledes er det skeet; derved bliver det!

*
* *

... »Ogsaa af Pietet for en afdød Fader har jeg honoreret denne falske Vexel (det Skin, at Biskop Mynster var et Charakter-Menneske) i Stedet for at protestere den.« Derved bliver det.

Ville den Afdødes mange *Venner*, Tilhængere, Beundrere ikke, naar de ere komne lidt til Ro, forstaae, at jeg, der – man behage at see efter! – dog vel ikke har havt Fordel af mit Forhold til Biskop Mynster, at jeg i Forholdet til ham har viist en Resignation, som saare sjeldent en Yngre mod en Ældre, gjort og taalt, hvad saare sjeldent en Yngre gjør og taaler i Forholdet til en Ældre – ville de ikke forstaae det, og da igjen, hvad deri ligger, at de ere i en Taknemlighedens Gjeld til mig for de mange Aar, jeg holdt ud med den Afdøde, ville de ikke forstaae det: i Guds Navn, det bliver deres Sag.

Den Afdødes *Fjender* vil jeg bede ikke at juble eller glæde sig, som havde de vundet Noget, hvad de i mine Tanker slet ikke have; deres Stilling er efter mine Begreber aldeles uforandret, og, hvis Anledning gives, var det ikke umuligt, at jeg kunde komme til endnu engang (kjære Erindringer; hvor gjorde jeg det med Glæde!) paa vanlig Vis: mod hans Fjender at kæmpe for Biskop Mynster, min afdøde Faders Præst.

Biskop Mynster var i Danmark eneste i sit Slags; der er i Danmark kun en Eneste, der afgjort har Ret mod ham, det er mig. Jeg har ikke dømt Biskop Mynster, nei, men jeg blev i Styrelsens Haand Anledningen til, at Biskop Mynster dømte sig selv: sin Prædiken om Søndagen enten kjendte han ikke, eller turde eller vilde han ikke vedgaae om Mandagen – thi jeg var, ironisk nok, troskyldigt hans egen Prædiken om Mandagen; og hvis Biskop Mynster ikke selv havde om Mandagen verdslig klogt unddraget sig for at overtage Conseqvensen af hans Søndagsprædiken, hvis han havde sat en Existeren og Handlinger ind, der svarede til Søndagstalens Sving, i Stedet for at hjælpe sig med verdslig Klogskab i forskjellige Mønstre: vilde ogsaa hans Liv kommet til at see ganske anderledes ud.

Men en saadan Dom kan kun en Fjende ville forhaste sig med at fælde, saalænge Manden lever; Den, der er ham hengiven, siger: indtil det Sidste skal der holdes hen, endnu i det sidste Øieblik kunde han jo afværge denne Dom og gavne overordenligt ved et lille Ord; og der skal blive gjort hvad Resignation formaaer, for, om det var muligt, at røre ham dertil.

Altsaa, derved bliver det: ogsaa af Pietet for en afdød Fader har jeg honoreret denne falske Vexel i Stedet for at protestere den.

*
* *

»Jeg var hans egen Prædiken om Mandagen«, jeg var det; thi ved Aar efter Aar at udholde dette Harmfulde, derhos med den uforandrede Resignation, som jeg gjorde det, er jeg bleven noget Andet, end jeg var, eller er det blevet mig tydeligere og tydeligere hvad jeg var, »mit Livs Ulykke blev, ved Styrelsens Kjærlighed, i en meget høi Forstand mig til Gode, blev min Lykke«; mit mangeaarige Forhold til Biskop Mynster er Enheden af en fra min Side dybt anlagt og med største Omhu gennemført Hensigt, og, under Styrelsens Medvirken, min egen Udvikling. Man vil da forstaae, at jeg ikke kan tage Hensyn til hvad enhver Anonym, enhver »Æskulap« (»Kjøbenhavnspostens« Mærke) giver fra sig i en Avis, eller, til hvad en Alvorsmand fra Nørrebro med »Flyvepostens« Alvor oplyser Folk om, at jeg mangler Alvor.

Og hvad angaaer det Skrig, som høres, dette Skrig: at angribe en Afdød, som ikke kan svare osv., da maa dertil siges: det er Misforstaaelse, hovedsagelig vel ogsaa Fruentimmer-Spektakel. Jeg har jo sagt, hvorledes det forholder sig: »Gud være lovet, at det kunde holdes hen, saalænge den Gamle levede, jeg var mod Slutningen nær nok ved at fortvivle derover«. Ja, Gud være lovet, at jeg slap for, efter den frygteligste Maalestok at maatte have forbittret en Olding hans sidste Leveaar ved at vise, at lige over for det nye Testamentes Christendom var den Mynsterske Christendoms Forkyndelse og Kirkestyrelse – hvis den ikke, og saa høitideligt som muligt, vilde gjøre den Tilstaaelse, ikke at være det nye Testamentes Christendom – var den et Sandsebedrag, al hans »Alvor og Visdom«, christeligt, Majestætsforbrydelse mod Christendommen, der i sin guddommelige Majestæt foragter at betjenes (som var den Politik, et Rige af denne Verden) at betjenes med verdslig Klogskab. Forresten har jeg dog, fra en anden Side seet, Intet forsømt, der kan paahvile mig som Pligt mod den Sag, jeg har den Ære at tjene. I Slutningen af hans Liv lagde jeg (men paa en indirect Maade ved »Indøvelse i Christendom«) den Gamle det saa nær, som det vel er muligt, om han vilde have Slag. Ved hvad han gjorde, forvissede jeg mig med Sorg om, hvor svag han var. Af Omsorg for ham skjulte jeg derover for de Samtidige, og sagde ham det kun selv personligt, saa eftertrykkeligt som muligt. Dog, da dette hans Svagheds Factum var et Factum, maatte jeg tage en lille Forsigtighedsregel for det yderligste Tilfældes Skyld. Det skete i »Til Selvprøvelse«, hvor jeg, som man vil see, halverede ham, men rigtignok saa skjult, at ikke engang hans Fjender have seet det, saa skjult, at Blad-Artikler nu anføre dette

Sted mod mig som en Lovtale over ham, medens jeg just der havde taget min Forsigtighedsregel for det yderligste Tilfældes Skyld, omtrent sagt: Deres Højærværdighed er aldeles ikke i Charakter af Deres Prædiken. Men jeg skjulte det, og hvorfor? Naturligt, fordi jeg altid ønskede at kunne, om det var muligt, drive min første, mig saa kjære Tanke igjennem: Mynster skal leve ud, begraves med fuld Musik. Privat har jeg talt eftertrykkeligt nok til Biskop Mynster; i mine Skrifter har jeg forfulgt min Opgave, og er, med min Tilværen, min Forfattervirksomhed et stadigt Angreb paa hele den Mynsterske Christendoms Forkyndelse, dog saaledes, at det i ethvert Øieblik var Biskop Mynster muligt ved en Indrømmelse at komme i Forstaaelse med mig, saa jeg var hans Forsvar. Men jeg veed meget godt, hvorledes de Fleste læse, hvor tankeløst, og at det derfor charmant lod sig gjøre, naar jeg vilde det - og det vilde jeg af flere Grunde, »ogsaa af Pietet for min afdøde Faders Præst« - ved at anbringe Complimenter til ham, at faae Folk til at mene, at vi To vare enige, saa min Virken kom til at styrke hans Anseelse i de Flestes Øine, Alt hvad der hedder Uro, Oprin, Katastrophe (hvilket var den Gamle saa uhyre imod) blev undgaaet. Den Gamle vidste, baade fordi han omhyggeligere læste mine Skrifter, og fordi jeg privat talte med ham, bedre Besked om vor Enighed, hvorimod han vistnok egenligen aldrig har tvivlet om min uskrømtede Hengivenhed for ham, selv naar det saa mest broget ud.

Saa være da Gud lovet, at det blev naaet, hvad der var min første Tanke, mig mit saa kjære Ønske, hvad jeg mod Slutningen var nær nok ved at fortvivle over: Mynster skal leve ud, begraves med fuld Musik! Og han levede jo ud usvækket; han blev jo begravet med fuld Musik; Monumentet vil jo ogsaa blive ham reist: men saa ikke videre, og allermindst maa han gaae over til Historien som Sandhedsvidne, et af de rette Sandhedsvidner, en af den hellige Kjæde: derved bliver det!